

Kurssikirjojen päivitys sujuvaksi – tiedot linkityksin opiskelijatietojärjestelmästä kokoelmatietokantaan

Ritva Ahtiainen

Tiedon saanti muuttuvista kurssikirjavaatimuksista on ollut pitkään ongelmallista myös Oulun yliopiston kirjastossa. Noin kaksi vuotta sitten asiaan löydettiin uusi toimiva ratkaisu. Oula-kokoelmatietokannassa olevien kurssikirjatietojen ja Oodi-opiskelijatietojärjestelmän tiedot linkitettiin yhteen helpottamaan aineiston löytyvyyttä ja varmistamaan kurssikirjallisuuden ajantasaisuutta.

Aikaisemmin tapana oli kysyä keväisin uudet kurssikirjavaatimukset tiedekunnista ja kirjatkin ilmoitettiin sieltä pääsääntöisesti paperilomakkeilla. Hankinnassa työskentelevät joutuivat lisäksi käymään läpi opinto-oppaat ja tarvittaessa kysymään tarkempia tietoja opintojaksojen vastaavilta opettajilta, mikä oli hyvin työlästä.

Kurssikirjamuutoksien ylläpito helpottuu

Keväällä 2009 opinto-oppaiden tarkistamisesta luovuttiin ja vastuu kurssikirjallisuuden ilmoittamisesta siirtyi kokonaan opintojaksojen vastuuhenkilöille. Samalla kirjasto otti tehtäväkseen opintojaksotietojen ylläpidon kirjaston tietokannassa. Asiasta sovittiin kirjaston ja tiedekuntien välillä vuoden 2008 palvelusopimuksissa.

Tätä vaihetta oli edeltänyt silloisen Snellmanian kirjaston ja Kasvatustieteiden tiedekunnan yhteistyöprojekti jo vuonna 2006.ⁱ Projektissa etsittiin keinoja linkittää kurssikirjallisuuden tiedot opiskelijoiden käyttämän elektronisen opinto-oppaan ja kirjaston Oula-tietokannan välillä. Samalla suunniteltiin käytäntö, jolla kurssikirjamuutoksista tiedottaminen yhdistettiin opintooppaan päivittämiseen. Elektronisen opinto-op-

paan korvasi pian tiedekunnissa käyttöön otettu WebOodi-järjestelmä.ⁱⁱ

Uuden käytännön mukaan kirjaston kurssikirjahankinta pyytää edelleen keväisin tiedekuntien sähköpostilistoilla kunkin opintojakson vastuuhenkilöä ilmoittamaan kirjaston www-sivulla olevalla kurssikirjahankintalomakkeella <http://www.kirjasto oulu.fi/index.php?id=148> kaikki opintojaksoon kuuluvat tai opintojakson opintovaatimuksista poistuvat kirjat. Samalla lomakkeella voi ilmoittaa kaikki kurssin kirjat.

Saadun tiedon perusteella kirjasto hankkii tarvittavan kirjallisuuden ja päivittää opintojaksojen tiedot Oulaan.

Opintojakson vastuuhenkilö ilmoittaa kirjallisuuden tallennettavaksi myös WebOodiin. Tiedekunnan WebOodi-tallentaja tekee kirjan tiedoista linkin Oulaan ja tarkistaa, että se on oikea ja toimiva ja tarvittaessa ottaa yhteyttä kirjaston hankintaan.

Käytännön toimenpiteet Oulassa ja Oodissa

Opintojaksotietojen tallentaminen Oulaan tehtiin aluksi takautuvasti opinto-oppaista. Nykyisin tieto lisätään jo kirjan tilausvaiheessa. Tietueeseen lisätään opintojakson nimi, opintojaksokoodi ja voimassaoloaika.

Käytännössä se tapahtuu siten, että hankkija lisää kirjan marc-tietueeseen kentän 084 ja siihen

ⁱ Ks. *Signum* 6/2006 s. 11-14

ⁱⁱ Oodi-tietokanta on valtakunnallinen yliopistojen yhteistyönä kehittämä opiskelijatietojärjestelmä.

WebOodin päivittäjä puolestaan lisää kirjojen tiedot Oodi-tietokantaan opintojakson kuvauksen yhteyteen ja tekee linkin Oulaan seuraavan esimerkin mukaisesti:

Opintojakso

700213A Eri tieteenalojen historiaa, 3 op

Tunniste	700213A	Voimassaolo
Nimi	Eri tieteenalojen historiaa	Lyhenne
Laajuus	3 op	Vanhenemisaika
Tyyppi	Aineopinnot	Oppiaine
Laji	Opintojakso	Tuntimäärä
Opinto-olkeus		Arvostelu
Suosittelun suoritus-aika		
Vastuuyksikkö	Humanistinen tiedekunta	

Kuvaus

Laajuus	3 op
Tavoite	Opintojakson jälkeen opiskelija hallitsee jonkin tieteenalan historian.
Sisältö	Perehtyminen jonkin tieteenalan historiaan
Toteutustavat	Luentotentti ja/tai kirjatentti
Oppimateriaali	Jokin seuraavista teoksista: Jarmo Pulkkinen: Sudenluusta supertietokoneeseen; John Hudson: Suurin tiede. Kemian historia; A.G. Murluri: Kasvitieteen historia; Hannu Karttunen: Vanhin tiede. Tähtitiedettä kivikaudesta kuulentoihin; tai kirjallisuutta sopimuksen mukaan. Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa tästä linkistä

opintojakson tiedot kuten esimerkissä:

‡a Eri tieteenalojen historiaa. 700213A. Voimassa 2007- ‡2 z

Linkkimalli on seuraavanlainen:

https://oula.linneanet.fi/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?DB=local&Search_Arg=kurs+700213A&Search_Code=CMD&CNT=25&HIST=1.

WebOodissa tuohon url-osoitteeseen pitää vaihtaa vain opintojakson koodi, jolloin se hakee kyseisen opintojakson kirjat. Mihinkään muuhun ei tarvitse - eikä saa - koskea.

Tämä linkkimalli tekee Oulassa komentoaun

kurs-indeksillä. Esim. (kurs 700213A) hakee opintojakson 700213A kirjat. Tomcatin myötä linkkimalli jonkin verran muuttunee.

Päivitys sujuvammaksi

Käytännössä lähes kaikki kurssikirjallisuuden hankintapyyntöt tulevat nykyisin kirjastoon edellä mainitulla sähköisellä hankintalomakkeella. Opintojaksotiedot päivitetään tilausvaiheessa Oulaan. Jos jokin kirja poistuu kurssivaatimuksesta, mutta sitä ei heti poisteta kurssikirjakokoelmasta, merkitään kenttään 084 kurssin päätty-

misajankohta esim. Voimassa 2008-2010.

Tiedon avulla kirjat voidaan myöhemmin siirtää pois kurssikirjakokoelmasta. Jotkut oppiaineet tosin toivovat, että kirjan poistuesssa kursivaatimuksista, myös linkki poistetaan kokonaan, jotta se ei vahingossa harhauta opiskelijoita. Tällöinkin kuitenkin saamme tiedon poistuvasta kirjasta.

Jos opintojakson vastuuhenkilö ei muista ilmoittaa kirjan hankinnasta tai poistamisesta kirjastoon, tieto saadaan WebOodin päivittäjältä siinä vaiheessa, kun hän tekee linkityksiä Oodiin ja huomaa, että kirjalle ei ole toimivaa linkkiä Oulussa tai haku antaa vanhentuneita kirjoja. Näin tieto uudesta tai poistuvasta kurssikirjasta saadaan toisinaan myös WebOodin tallentajan kautta. Viestintä kulkee myös toisinpäin; joskus kirjastoon tulee tieto uudesta kurssikirjahankinnasta, mutta kirjaa ei mainita Oodissa.

Opiskelija hyötyy linkityksestä, koska voi suoraan Oodin kautta katsoa kurssilla tarvittavan kirjallisuuden saatavuuden. Lisäksi kurssitietojen tallennus Oulan puolella takaa sen, että siellä voi

hakea kurssikirjallisuuden sekä kurssin koodilla että kurssin nimellä.

Hankkijan työmäärä säästyy, kun ei enää tarkisteta opinto-oppaita, joskin on muistettava opintojaksotietojen päivittämiseen kuluva aika.

Kurssikirjakokoelma pysyy ajantasaisena.

Lopuksi

Järjestelyssä ovat mukana humanistinen, kasvatustieteiden, taloustieteiden ja lääketieteellinen tiedekunta, mutta loputkin eli tekninen ja luonnontieteellinen ovat tulossa mukaan Tomcat-päivityksen ja WebOodin käyttöönoton jälkeen.

Kaiken kaikkiaan järjestely on toiminut hyvin ja hankkimatta jääneitä kirjoja on ollut hyvin vähän. Tällöinkin kysymys on ollut lähinnä toisen yliopiston Oulussa antamasta opetuksesta.

Tietoa kirjoittajasta:

*Ritva Ahtiainen, kirjastonhoitaja
Oulun yliopiston kirjasto
e-mail: ritva.ahtiainen@oulu.fi*